

ویژه‌نامه ارتحال

فقیه عالی‌مقام و مرجع بصیر

آیت‌الله العظمی

لطف‌الله صافی گلپایگانی

▪ هفته‌نامه افق حوزه | دوشنبه ۱۶ اسفند ۱۴۰۰ | ۴ شعبان‌المعظم ۱۴۴۳

▪ با همکاری هیأت تحریریه | جلال خسروی، رحیم کریمی، داوود مظاهری، عماد شالیکاریان، محمدعلی نعیمی

دبیر شورای عالی حوزه‌های علمیه

پرچم‌دار و مدافع واقعی مکتب تشیع و اسلام ناب

• جایگاه اجتماعی آیت‌الله‌العظمی صافی

این شخصیت فرزانه بسیار پرمطالعه و پرکار بود و عمر شریف خود را در راه خدمت به دین مبین اسلام و امت اسلامی سپری کرد و زحمات فراوانی را در این راه به جان خرید. با وجود کهولت سن، تمام مسائل داخل و خارج کشور را رصد می‌کرد و پیگیر بود. در مسائل جهانی و بین‌المللی واقعاً قدرت تحلیل و تجزیه مسائل را داشتند. مسئولانی که خدمت‌شان می‌رسیدند، همگی به اشرف خوب ایشان نسبت به رویدادهای داخلی و خارجی اذعان داشتند.

این مرجع بزرگوار مورد عنایت حضرت امام علیه السلام بودند. ایشان هم در مجلس خبرگان قانون اساسی و هم به‌مدت هفت سال به‌عنوان دبیر شورای نگهبان بودند. احاطه ایشان بر مسائل حقوق بین‌الملل و حقوق اسلامی، نشان‌دهنده توانمندی و قابلیت ایشان در عرصه‌های مختلف بود.

خدماتی که ایشان به حوزه‌های علمیه کرده‌اند، بسیار قابل توجه است. ایشان روی استقلال حوزه همیشه تأکید می‌کردند؛ همان نگاهی که آیت‌الله‌العظمی گلپایگانی علیه السلام درباره این موضوع داشتند. هر زمان اعضای شورای عالی، مدیران و دست‌اندرکاران حوزه خدمت ایشان می‌رسیدند، به‌خوبی بر مباحث حوزه اشرف داشتند. مجلات حوزوی را با دقت مطالعه می‌کردند و اگر نقادی داشتند، تذکر می‌دادند. صراحت لهجه ایشان زبان‌زد بود. شخصیتی بودند که با کسی رودربایستی نداشتند؛ اگر مطلبی به ذهنشان می‌رسید، با مسئولان نظام و مسئولان حوزه مطرح می‌کردند.

• آیت‌الله‌العظمی صافی گلپایگانی در اوج غیرت و دغدغه دینی

مطلب دیگر اینکه ایشان واقعاً دغدغه دین داشتند؛ یعنی یکی از کسانی که انسان به‌جرات می‌توانست بگوید، در اوج غیرت و دغدغه دینی است، شخصیت آیت‌الله‌العظمی صافی گلپایگانی بود. یعنی انسان احساس می‌کرد، صفای، زهد، توکل به خدا و صداقت سراسر وجود این انسان را فرا گرفته است.

بنده معتقدم، یکی از کسانی که امروز در عصر ما به‌عنوان پرچم‌دار و مدافع واقعی مکتب تشیع و اسلام ناب می‌شود مطرح کرد، شخصیت آیت‌الله‌العظمی صافی گلپایگانی علیه السلام بود؛ شخصیتی که در اوج اخلاص، در اوج تقوی، در اوج پاکی و در اوج علمیت، خودش را وقف اسلام کرده بود. نسل جوان امروز ما تشنه این حقیقت است که انسان‌های بزرگ معاصر خودش را بشناسد، تحت تأثیر قرار بگیرد و زندگی آنها را خط مشی زندگی خودش قرار بدهد.

• خاطراتی آموزنده

دقت و تیزبینی ایشان همیشه برای من خیلی جالب و آموزنده بود. معظم‌له با آن عظمت و جایگاهش، موقعی که می‌دید یک طلبه یا یک عالم معمولی کار خوبی انجام داده یا یک ویژگی خوبی دارد، می‌فرمودند: می‌خواهم دست شما را ببوسم؛ واقعاً جا دارد نسبت به شما این‌گونه قدردانی بشود.

در اوج و قله قدرشناسی بودند. این، نشانه بزرگی یک انسان است؛ البته در مقابل اگر گناه‌هایی هم نسبت به افراد داشتند، آنها را مطرح می‌کردند؛ منتها لحن و تعبیراتی که به‌کار می‌بردند، سرایای این لحن و تعبیرات به‌گونه‌ای بود که انسان جز خیرخواهی چیز دیگری احساس نمی‌کرد.

نکته برجسته‌ای دیگر که بنده در مراودات با ایشان دیده‌ام، دقت نظر و توجه معظم‌له نسبت به مسائل حوزه، آینده حوزه، علمیت حوزه، اخلاق حوزه، پیشرفت حوزه و توجه به نقش‌آفرینی حوزه به‌عنوان میراث ماندگار پیامبر و اهل بیت علیهم السلام در جهان امروز و در حوزه بین‌الملل بود.

دبیر شورای عالی حوزه‌های علمیه

پرچم‌دار و مدافع واقعی مکتب تشیع و اسلام ناب

تکریم و تجلیلی که بزرگانی مانند: آیت‌الله‌العظمی سید جمال‌الدین گلپایگانی علیه السلام، آیت‌الله‌العظمی کاظمینی علیه السلام و آیت‌الله‌العظمی سید محمدرضا گلپایگانی علیه السلام درباره مقام علمی و فقهی ایشان ابراز داشته‌اند، تعبیرات بلندی است که در حوزه‌های علمیه ما نسبت به کمتر کسی مطرح می‌شود. بنده معتقدم، یکی از کسانی را که امروز در عصر ما به‌عنوان پرچم‌دار و مدافع واقعی مکتب تشیع و اسلام ناب می‌شود مطرح کرد، شخصیت آیت‌الله‌العظمی صافی گلپایگانی بود؛ شخصیتی که در اوج اخلاص، در اوج تقوی، در اوج پاکی و در اوج علمیت، خودش را وقف اسلام کرده بود. متن پیش رو حاصل گفت‌وگو با آیت‌الله حسینی بوشهری رئیس شورای عالی جامعه مدرسین و دبیر شورای عالی حوزه‌های علمیه، درباره ابعاد علمی، اخلاقی و اجتماعی آیت‌الله‌العظمی صافی گلپایگانی علیه السلام است که تقدیم خوانندگان ارجمند می‌گردد.

یکی از کسانی که امروز در عصر ما به‌عنوان پرچم‌دار و مدافع واقعی مکتب تشیع و اسلام ناب می‌شود مطرح کرد، شخصیت آیت‌الله‌العظمی

صافی گلپایگانی علیه السلام بود؛ شخصیتی که در اوج اخلاص، در اوج تقوی، در اوج پاکی و در اوج علمیت، خودش را وقف اسلام کرده بود.

نسل جوان امروز ما تشنه این حقیقت است که انسان‌های بزرگ معاصر خودش را بشناسد، تحت تأثیر قرار بگیرد و زندگی آنها را خط مشی زندگی خودش قرار بدهد.

الحمدلله تعداد مراجعان و مخاطبان بسیار خوبی دارد. مدرسه حضرت آیت‌الله‌العظمی گلپایگانی هم، با اشرف و نظارت ایشان اداره می‌شد. مسجد بسیار باشکوه امام حسن عسکری علیه السلام که ایشان بنا کردند و توسعه‌ای که داده شده است، امروز در کنار حرم کریمه اهل‌بیت علیهم السلام آبرویی شده است برای شهر مقدس قم.

در فقه صاحب‌نظر بودند؛ رساله عملیه و مباحث فقهی ایشان در زمینه خمس، حج و مباحث دیگر و نیز مباحث کلامی، همچنین سرودن اشعار توسط معظم‌له در مدح و منقبت اهل‌بیت علیهم السلام که به هر مناسبت می‌بینیم، در مجالس و محافل، اشعار زیبا و نغز ایشان خوانده می‌شود. آثار گران‌بهای ایشان که در نمایشگاه‌های جمهوری اسلامی ارائه می‌شود،

• نقش اساتید در شکل‌گیری شخصیت علمی و اخلاقی

حقیقتاً سخن گفتن درباره شخصیت‌هایی که عمر پرپرکتشان را در مسیر علم و عمل، تقوا و پرهیزکاری و کارهای بزرگ گذرانده‌اند، کار ساده‌ای نیست؛ اما آنچه که می‌شود درباره شخصیت علمی این عالم ربانی و مرجع بزرگ تقلید مطرح کرد، این است که اساتید بزرگوار که ایشان در نجف و در قم داشته‌اند، همه از چهره‌های شاخص و وارسته از نظر علمی و تقوایی بودند. اعظمی چون: حضرات آیات، آقا شیخ محمدکاظم شیرازی، مرحوم آقا سید جمال‌الدین گلپایگانی، آقا شیخ محمدعلی کاظمینی، آقا سید محمدتقی خوانساری، مرحوم صدر و مرحوم آیت‌الله‌العظمی بروجردی علیه السلام همه از شخصیت‌های برجسته عصر و زمان خودشان بودند.

• مسئول ارشد استفتانات آیت‌الله‌العظمی سید محمدرضا گلپایگانی

در بین این اساتید باید از آیت‌الله‌العظمی بروجردی علیه السلام نام برد. آیت‌الله‌العظمی صافی گلپایگانی علیه السلام نه‌تنها شاگرد ایشان بودند و از خرمن علم و دانش این مرجع بزرگ استفاده کردند؛ بلکه بارها و بارها در آثار و کلماتشان انصافاً با تعظیم و تکریم از این مرجع بزرگ یاد کرده‌اند. احاطه علمی، بُعد اخلاقی، تقوایی، ساده‌زیستی، زهد و بالاخره نقش ایشان به‌عنوان یک مشاور امین در کنار آن مرجع بزرگ، حائز اهمیت است که هم خود ایشان و هم مرحوم آیت‌الله‌العظمی حاج علی صافی گلپایگانی علیه السلام اخوی بزرگوار ایشان، هر دو به‌عنوان چهره برجسته حوزه علمیه قم، در عصر آیت‌الله‌العظمی بروجردی علیه السلام بودند.

ایشان علاوه بر پاسخ‌گویی به سؤالات و استفتانات و امثال ذلک، در مسائل مهم و نامه‌هایی که أحياناً برای این مرجع بزرگ می‌رسید و نیاز به اظهار نظر بود، موارد خاص و ویژه را به این شخصیت بزرگوار یعنی آیت‌الله‌العظمی صافی گلپایگانی علیه السلام ارجاع می‌دادند.

قبل از انقلاب به‌عنوان مسئول ارشد استفتانات حضرت آیت‌الله‌العظمی گلپایگانی علیه السلام بودند که نشان‌دهنده جایگاه بلند ایشان در فقه و اصول است؛ همچنین در مباحث کلامی نیز صاحب‌نظر بودند.

• جایگاه علمی آیت‌الله‌العظمی صافی گلپایگانی

تکریم و تجلیلی که بزرگانی مانند: آیت‌الله‌العظمی سید جمال‌الدین گلپایگانی، آیت‌الله‌العظمی کاظمینی و آیت‌الله‌العظمی سید محمدرضا گلپایگانی علیه السلام درباره مقام علمی و فقهی ایشان ابراز داشته‌اند، تعبیرات بلندی است که در حوزه‌های علمیه، نسبت به کمتر کسی مطرح می‌شود. ایشان آن چنان مورد توجه آیت‌الله‌العظمی بروجردی علیه السلام بودند که کتاب «منتخب‌الآثر» حضرت آیت‌الله صافی به امر ایشان نوشته شده است . کتاب «منتخب‌الآثر» از کتاب‌های گران‌سنگی است که مرحوم حاج آقا بزرگ تهرانی صاحب کتاب ارزشمند «الذریعه» تعبیری دارند که «سزاوار است هر مؤمنی این کتاب را در خانه داشته باشد». این تعبیر حاج آقا بزرگ تهرانی نسبت به این کتاب است که بحمدالله در سال‌های اخیر از یک جلد به سه جلد تکامل پیدا کرد و مواردی به این کتاب افزوده و بر غنای این کتاب اضافه شده است.

بیش از صد اثر نفیس و ارزشمند از آثار ایشان منتشر شده است که به بحث‌های کلامی خوب در زمینه مهدویت و امامت پرداخته شده است. در مسائل سیره و تاریخ، دو کتاب ارزشمند راجع به وجود مقدس سید و سالار شهیدان امام حسین علیه السلام نوشته‌اند؛ «شهید آگاه» و «پرتوی از عظمت امام حسین علیه السلام»، این‌ها نشان‌دهنده این است که معظم‌له یک عالم و یک مرجع و یک شخصیت ذوالفنون بودند.